

ЗАТВЕРДЖЕНО
 Директор ЗПО «ДПТК»
 Олександр СТРИЛЕЦЬ
 « 28 » серпня 2026 р.
ПОГОДЖЕНО
 Заступник директора ЗПО «ДПТК»
 Сергій ГОРДІЄНКО
 « 28 » серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»

Рівень освіти: Фахова передвища освіта (ОПС «Фаховий молодший бакалавр»)

Спеціальність: G9 – Прикладна механіка

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Детальна характеристика дисципліни
Кількість кредитів ЄКТС	3 кредитів
Загальна кількість годин	90 годин
Рік підготовки (курс)	I курс
Семестри викладання	1 семестр
Аудиторні години (лекції)	34 годин (1 семестр: 34 год.)
Аудиторні години (семінарські)	20 годин (1 семестр: 20 год.)
Самостійна робота слухача (СРС)	36 годин (1 семестр: 36 год.)
Підготовка до проходження контрольних заходів (аудиторна підготовка до проведення екзамену)	-
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік (1 семестр)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: Формування у здобувачів фахової передвищої освіти цілісної системи знань про фундаментальні засади держави і права, провідні галузі українського законодавства та механізми забезпечення законності; виховання правової свідомості, громадянської відповідальності та розуміння демократичних цінностей, що є фундаментом для становлення фахівця з прикладної механіки (зварювального виробництва) як активного суб'єкта професійної та економічної діяльності держави, здатного реалізовувати свої права і обов'язки, діяти в межах правового поля та гарантувати безпеку виробничих процесів.

Основні завдання:

- Ознайомлення з базовими поняттями теорії держави і права, засадами демократичного устрою, конституційного ладу та механізмами захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні для формування здатності усвідомлювати цінності громадянського суспільства та верховенства права.
- Аналіз правового регулювання у сферах адміністративного та екологічного права, що сприятиме розумінню норм охорони довкілля у процесах зварювального виробництва та механообробки, а також усвідомленню відповідальності посадових осіб за порушення стандартів та правил безпеки.
- Дослідження норм цивільного, господарського та трудового законодавства, що є критично важливим для розуміння ролі фахівця з прикладної механіки як повноправного учасника договірних та трудових правовідносин, здатного захищати свої соціально-економічні інтереси та права інтелектуальної власності.
- Розвиток навичок застосування знань у практичних ситуаціях, критичного аналізу нормативно-правових актів та прийняття обґрунтованих рішень у типових

спеціалізованих задачах, пов'язаних із виробничою діяльністю та дотриманням законодавства про охорону праці.

3. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Нормативні документи, на основі яких розроблена програма:

- Закон України «Про фахову передвищу освіту».
- Закон України «Про освіту».
- Положення про організацію освітнього процесу в закладі освіти.
- Стандарт фахової передвищої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 №1284 «Про затвердження стандарту фахової перед вищої освіти зі спеціальності 131 Прикладна механіка галузі знань 13 Механічна інженерія освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», введеного в дію з 2021/2022 навчального року.
- Розпорядження Кабінету Міністрів України № 366-р від 14.04.2021 р. «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року».

3.2. Вимоги до кандидатів на підготовку

- **Освітній рівень:** Наявність повної загальної середньої освіти або диплома кваліфікованого робітника.
- **Категорія слухачів:** особи віком 18-22 роки та ветерани та учасники бойових дій.
- **Спеціальні вимоги:** Готовність до конструктивного діалогу, критичного осмислення правових та етичних норм, поваги до інклюзивного освітнього середовища.

3.3. Етапи підготовки Підготовка здійснюється протягом одного семестру і поділяється на такі етапи (відповідно до структурно-логічної схеми):

- **Етап I (Модулі 1-2): Основи теорії держави і права та публічне право.** Вивчення конституційного ладу, адміністративної відповідальності, екологічного та фінансового права в умовах виробничої діяльності підприємств галузі прикладної механіки та зварювального виробництва.
- **Етап II (Модулі 3-4): Приватне право та трудові правовідносини.** Аналіз цивільного, трудового та господарського законодавства, механізмів захисту прав працівників, інтелектуальної власності та юридичних аспектів охорони праці на виробництві. Завершуються етапи складанням Екзамену.

3.4. Кваліфікаційні вимоги до слухачів, які пройшли підготовку з дисципліни Успішне проходження підготовки передбачає, що здобувач здобув необхідний рівень правової та громадянської зрілості, що гармонійно доповнює його інженерно-технічні компетенції.

Слухач повинен ЗНАТИ:

- Основи демократичного устрою держави, верховенства права, права і обов'язки громадянина України.
- Норми адміністративного, екологічного, цивільного, трудового та господарського законодавства, що безпосередньо регулюють діяльність у галузі прикладної механіки (зварювального виробництва).
- Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та охорони навколишнього середовища з точки зору правового регулювання та відповідальності.

Слухач повинен ВМІТИ:

- Реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства та застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Приймати обґрунтовані рішення під час розв'язання виробничих правових ситуацій (наприклад, у сфері трудових спорів чи охорони довкілля).
- Аналізувати нормативно-правові акти та правовий контекст під час організації роботи відповідно до вимог охорони праці та техніки безпеки при роботі зі зварними конструкціями.

Слухач повинен ВОЛОДІТИ:

- Громадянською відповідальністю: усвідомленням цінностей вільного демократичного суспільства та своєї ролі у його сталому розвитку.
- Здатністю діяти в межах правового поля під час розв'язання практичних проблем у галузі прикладної механіки.

- Світоглядною гнучкістю: здатністю вчитися і оволодівати сучасними знаннями для адаптації до змін у законодавстві.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення дисципліни «Основи правознавства» у здобувачів фахової передвищої освіти спрямоване на формування громадянської, правової та професійної зрілості, необхідної для успішної діяльності у сфері прикладної механіки та зварювального виробництва. Дисципліна забезпечує набуття здобувачами визначених освітньо-професійною програмою загальних та спеціальних компетентностей, а також досягнення відповідних програмних результатів навчання.

4.1. Загальні компетентності (ЗК), що формуються дисципліною

- **ЗК 1.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4.2. Спеціальні (фахові) компетентності (СК) з дисципліни

- **СК 15.** Здатність організовувати роботу відповідно до вимог охорони праці, безпеки життєдіяльності та охорони довкілля.

4.3. Програмні результати навчання (РН)

- **РН 16.** Розуміти основи демократичного устрою держави, верховенства права, знати і реалізовувати права і обов'язки громадянина України.
- **РН 19.** Застосовувати теорії та методи фізико-математичних, природничих, технічних та гуманітарних наук для комплексного розв'язання типових спеціалізованих задач та вирішувати практичні проблеми в галузі прикладної механіки.

4.4. Матриця відповідності програмних результатів навчання (РН) дисципліни компетентностям

Програмні результати навчання (РН) / Компетентності	ЗК 1	СК 15
РН 16. Розуміти основи демократичного устрою держави, верховенства права, знати і реалізовувати права і обов'язки громадянина України.	+	
РН 19. Застосовувати теорії та методи фізико-математичних, природничих, технічних та гуманітарних наук для комплексного розв'язання типових спеціалізованих задач та вирішувати практичні проблеми в галузі прикладної механіки.	+	+

5. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН КУРСУ

5.1. Розрахунок навчального часу

Вид навчальної роботи	Кількість годин	% від загального обсягу
УСЬОГО за курсом (3 кредитів ЄКТС)	90	100%
Аудиторні заняття (всього)	36	40%
з них: Лекції	24	26,7%
з них: Семінарські заняття	12	13,3%
Самостійна робота слухача (СРС)	54	60%

5.2. Розподіл навчальних годин за модулями (викладання по 2 години - парно)

№	Назва модуля, тем та видів навчальної роботи	Всього годин	Лекції (год)	Семінарські (год)	Самост. робота (год)
	РАЗОМ ЗА КУРС (3 кредити ЄКТС)	90	34	20	36
I	Модуль I. Основи теорії держави і права та конституційного ладу України	20	8	4	8
1.1	Лекція 1. Походження держави та права: ознаки, форма, функції. Самостійна робота	5	2	-	3

	(СР): Держава і право в умовах демократичного суспільства.				
1.2	Лекція 2. Конституційне право України: основи ладу та верховенство права. Семінарське заняття: Аналіз структури Конституції та конституційних гарантій. СР: Механізми захисту конституційних прав громадян.	7	4	2	1
1.3	Лекція 3. Правовий статус особи: конституційні права, свободи та обов'язки. СР: Правовий статус працівника на підприємстві.	6	2	2	2
1.4	Підсумковий контроль за Модулем I (в межах СРС)	2	-	-	2
II	Модуль II. Публічне право в умовах виробничої діяльності (Адміністративне, Екологічне, Фінансове)	24	8	6	10
2.1	Лекція 4. Адміністративне право. Відповідальність посадових осіб. Семінарське заняття: Адміністративна відповідальність на підприємстві прикладної механіки. СР: Види адміністративних стягнень та порядок їх накладення.	7	2	2	3
2.2	Лекція 5. Екологічне право та екологічна безпека зварювального виробництва. Семінарське заняття: Правове регулювання охорони довкілля та утилізації відходів. СР: Екологічні нормативи та відповідальність за Екоцид.	8	2	4	2
2.3	Лекція 6. Фінансове та податкове право. СР: Основи оподаткування суб'єктів господарювання та звітність підприємств.	7	4	-	3
2.4	Підсумковий контроль за Модулем II (в межах СРС)	2	-	-	2
III	Модуль III. Приватне право та захист інтелектуальної власності	21	8	4	9
3.1	Лекції 7. Цивільне та господарське право. Семінарське заняття: Укладання цивільно-правових та господарських договорів (підряду, поставки обладнання). СР: Право власності та господарсько-правова відповідальність.	9	4	2	3
3.2	Лекції 8. Зобов'язальне право.	2	2	-	-
3.3	Лекція 9. Право інтелектуальної власності. Патентування. СР: Захист авторського права, корисних моделей, технологій зварювання та комерційної таємниці (Ноу-хау).	8	2	2	4

3.4	Підсумковий контроль за Модулем III (в межах СРС)	2	-	-	2
IV	Модуль IV. Трудове право та правове регулювання охорони праці	25	10	6	9
4.1	Лекція 10. Трудове право: трудовий договір, робочий час і час відпочинку. Семінарське заняття: Регулювання трудових відносин, нормування та вирішення трудових спорів. СР: Соціальні гарантії працівників.	10	4	4	2
4.2	Лекція 11. Трудова дисципліна та матеріальна відповідальність інженера. СР: Відповідальність за порушення законодавства про працю.	5	2	-	3
4.3	Лекція 12. Охорона праці на підприємствах прикладної механіки. Семінарське заняття: Правове регулювання безпеки життєдіяльності та розслідування нещасних випадків. СР: Права працівників на відмову від небезпечної роботи.	8	4	2	2
4.4	Підсумковий контроль за Модулем IV (в межах СРС)	2	-	-	2

5.3. Самостійна робота (СРС)

Напрями самостійної роботи за модулями	Кількість годин	Форма контролю
Модуль I. Основи теорії держави і права та конституційного ладу України	8	
Опрацювання та конспектування першоджерел за темами: Держава і право в умовах демократичного суспільства; Механізми захисту конституційних прав громадян; Правовий статус працівника на підприємстві.	6	Перевірка аналітичних конспектів, усне опитування на семінарських заняттях.
Підготовка до підсумкового контролю та проходження модульного тестування за Модулем I.	2	Модульне тестування (в LMS).
Модуль II. Публічне право в умовах виробничої діяльності	10	
Аналітична робота та фактчекінг нормативної бази за темами: Види адміністративних стягнень та порядок їх накладення; Екологічні нормативи та відповідальність за Екоцид у зварювальному виробництві; Основи оподаткування суб'єктів господарювання та звітність підприємств.	8	Захист кейс-завдань та результатів фактчекінгу на семінарах.
Підготовка до підсумкового контролю та проходження модульного тестування за Модулем II.	2	Модульне тестування (в LMS).
Модуль III. Приватне право та захист інтелектуальної власності	9	

Підготовка творчого проєкту / есе та опрацювання тем: Право власності та господарсько-правова відповідальність; Захист авторського права, корисних моделей, технологій зварювання та комерційної таємниці (Ноу-хау).	7	Перевірка есе/проєктів на антиплагіат, оцінювання логіки викладу та правової аргументації.
Підготовка до підсумкового контролю та проходження модульного тестування за Модулем III.	2	Модульне тестування (в LMS).
Модуль IV. Трудове право та правове регулювання охорони праці	9	
Розв'язання виробничо-правових кейсів та опрацювання нормативної бази (КЗпП): Соціальні гарантії працівників; Відповідальність за порушення законодавства про працю; Права працівників на відмову від небезпечної роботи.	7	Оцінювання розв'язаних кейсів на семінарах, перевірка конспектів.
Підготовка до підсумкового контролю та проходження модульного тестування за Модулем IV.	2	Модульне тестування (в LMS).
РАЗОМ	36	

6. ПРОГРАМА КУРСУ

Модуль 1. Основи теорії держави і права та конституційного ладу України

Тема 1.1. Походження держави та права: ознаки, форма, функції. Поняття та ознаки держави. Основні теорії походження держави і права (теологічна, патріархальна, договірна, насильства, марксистська). Форма держави: форма правління (монархія, республіка), форма державного устрою (унітарна, федеративна), державно-політичний режим (демократичний, авторитарний, тоталітарний). Поняття, ознаки та функції права. Джерела (форми) права. Система права та система законодавства.

Тема 1.2. Конституційне право України: основи ладу та верховенство права. Поняття та предмет конституційного права. Конституція України — Основний Закон держави: структура, властивості, юридична сила. Основи конституційного ладу України: суверенітет, демократизм, соціальна та правова держава. Принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову гілки. Механізми стримувань і противаг. Система органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Тема 1.3. Правовий статус особи: конституційні права, свободи та обов'язки. Громадянство України: поняття, підстави набуття та припинення. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина (особисті, політичні, економічні, соціальні, екологічні, культурні). Гарантії реалізації прав людини. Механізми захисту прав: національні (судовий захист, Уповноважений ВРУ з прав людини) та міжнародні (Європейський суд з прав людини). Правовий статус працівника на підприємстві.

Модуль 2. Публічне право в умовах виробничої діяльності (Адміністративне, Екологічне, Фінансове)

Тема 2.1. Адміністративне право. Відповідальність посадових осіб. Поняття адміністративного права. Адміністративне правопорушення (проступок) та його склад. Адміністративна відповідальність на підприємстві прикладної механіки: види стягнень, порядок їх накладення. Відповідальність посадових осіб (майстрів, начальників дільниць) за порушення правил техніки безпеки, пожежної безпеки та санітарних норм.

Тема 2.2. Екологічне право та екологічна безпека зварювального виробництва. Предмет і джерела екологічного права. Право громадян на безпечне довкілля. Екологічні нормативи в галузі прикладної механіки та зварювального виробництва. Правове регулювання утилізації промислових відходів (зварювальні аерозолі, шлаки, залишки електродів, відпрацьовані мастила). Юридична відповідальність за екологічні правопорушення (забруднення повітря, вод) та поняття Екоциду.

Тема 2.3. Фінансове та податкове право. Поняття та система фінансового права. Бюджетна система України. Основи податкового права: поняття податку та збору, види податків. Система оподаткування суб'єктів господарювання (загальна та спрощена). Податкова звітність машинобудівного підприємства. Фінансова та податкова відповідальність.

Модуль 3. Приватне право та захист інтелектуальної власності

Тема 3.1. Цивільне та господарське право. Предмет і метод цивільного права. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичних і юридичних осіб. Право власності: поняття, зміст (володіння, користування, розпорядження), підстави набуття та припинення. Захист права власності. Господарське право: поняття та ознаки підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємств у галузі прикладної механіки.

Тема 3.2. Зобов'язальне право. Поняття та умови виконання зобов'язань. Забезпечення виконання зобов'язань (неустойка, завдаток, застава, порука). Господарські договори у промисловості: порядок укладання, зміни та розірвання. Характеристика договорів поставки обладнання, підяду та надання технічних послуг. Господарсько-правова відповідальність підприємств.

Тема 3.3. Право інтелектуальної власності. Патентування. Поняття та об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права ІВ. Авторське право та суміжні права. Співвідношення авторського права та права промислової власності. Промислова власність у прикладній механіці: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, комерційні таємниці (ноу-хау). Порядок патентування технологій зварювання, технічних рішень та нових конструкцій обладнання в Україні. Захист прав інтелектуальної власності від недобросовісної конкуренції.

Модуль 4. Трудове право та правове регулювання охорони праці

Тема 4.1. Трудове право: трудовий договір, робочий час і час відпочинку. Предмет трудового права. Кодекс законів про працю (КЗпП) України. Трудовий договір: поняття, види, порядок укладання та розірвання. Робочий час: поняття, види (нормальний, скорочений, неповний). Регулювання надурочних робіт та роботи у нічний час на виробництві. Час відпочинку. Оплата праці та соціальні гарантії працівників. Порядок вирішення індивідуальних та колективних трудових спорів.

Тема 4.2. Трудова дисципліна та матеріальна відповідальність інженера. Трудова дисципліна: поняття та методи забезпечення. Дисциплінарна відповідальність працівників: підстави та порядок притягнення. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Підстави та види матеріальної відповідальності працівника (обмежена, повна) за шкоду, завдану підприємству.

Тема 4.3. Охорона праці на підприємствах прикладної механіки. Нормативно-правова база охорони праці на машинобудівних підприємствах. Обов'язки роботодавця та працівника щодо забезпечення безпечних умов праці під час виконання зварювальних та механообробних робіт. Право працівників на відмову від дорученої роботи у разі створення небезпеки для життя і здоров'я. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Відшкодування шкоди, завданої здоров'ю працівника.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. **Правознавство: підручник.** за заг. ред. О. В. Дзери. – 12-те вид., перероб. і допов. – Київ : Юрінком Інтер, 2020. – 632 с.
2. **Основи правознавства : навчальний посібник.** П. Д. Пилипенко, В. І. Бурдін, Х. В. Мацюк та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. – Львів : Новий Світ-2000, 2021. – 326 с.
3. **Правознавство : підручник для студентів ЗВО неюридичного профілю.** за ред. С. М. Тимченка, Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 488 с.
4. **Правознавство (для неюридичних спеціальностей) : навчальний посібник.** М. І. Іншин, В. І. Курило. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 448 с.
5. **Основи права України : навчальний посібник.** за заг. ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – Київ : Юрінком Інтер, 2018. – 416 с.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ (КОДЕКСИ) ДО ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

1. **Конституція України** (Основний Закон, що визначає базові права, свободи та обов'язки інженера-громадянина). Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. **Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП)** (Регулює адміністративну відповідальність посадових осіб за порушення норм охорони праці, пожежної безпеки та екології). Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
3. **Податковий кодекс України (ПКУ)** (Регулює систему оподаткування суб'єктів господарювання, загальну та спрощену системи для машинобудівних підприємств). Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. **Кримінальний кодекс України (ККУ)** (Вивчається в частині відповідальності за Екоцид (ст. 441), приховування нещасних випадків, порушення вимог охорони праці (ст. 271) та службове підроблення/фальсифікацію). Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
5. **Цивільний кодекс України (ЦКУ)** (Регулює право власності, укладання цивільних договорів підряду/послуг та право інтелектуальної власності інженера на винаходи та корисні моделі). Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. **Господарський кодекс України (ГКУ)** (Регулює організаційно-правові форми підприємств, господарсько-правову відповідальність, санкції (штраф, пеня) та інститут форс-мажору). Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
7. **Кодекс законів про працю України (КЗпП)** (Регулює трудові договори, обмеження робочого часу, надурочні роботи, дисциплінарну та матеріальну відповідальність працівника на підприємстві). Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

8. ВІДОМОСТІ ПРО ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Викладання дисципліни здійснюється викладачами, які відповідають таким кваліфікаційним вимогам:

- **Освіта:** Повна вища освіта (ступінь магістра або спеціаліста) за спеціальністю «Право», «Правознавство», «Міжнародне право» або суміжними гуманітарно-педагогічними напрямками (за умови наявності відповідної спеціалізації чи права викладання правознавчих дисциплін).
- **Кваліфікація:** Вища або перша кваліфікаційна категорія.
- **Спеціальна підготовка:** Обов'язкове проходження курсів підвищення кваліфікації або стажування з питань впровадження академічної доброчесності. Обізнаність із методами андрагогіки (навчання дорослих) та володіння основами Trauma-informed pedagogy (педагогіки, обізнаної з травмою) для забезпечення етичної та безпечної взаємодії з усіма категоріями здобувачів освіти, зокрема з ветеранами та особами, які постраждали від наслідків воєнних дій.
- **Цифрові навички:** Володіння інструментами дистанційного навчання (Google Workspace, Google Classroom, Moodle, Zoom/Teams) для забезпечення ефективного синхронного та асинхронного доступу здобувачів до навчально-методичних матеріалів.

9. ФОРМИ ДОКУМЕНТІВ

Організація, контроль та облік освітнього процесу за даним курсом супроводжується наступними документами:

1. Силабус навчальної дисципліни (надається слухачам на першому занятті; містить політику курсу, дедлайни та критерії оцінювання).
2. Журнал обліку навчальних занять (в електронній формі).
3. Індивідуальний навчальний план слухачів (для осіб, які навчаються за гнучким або індивідуальним графіком, зокрема тих, хто проходить лікування/реабілітацію).
4. Відомість обліку поточної та підсумкової успішності (Залікова відомість).
5. Екзаменаційні білети (затверджені методичною комісією, містять теоретичні питання та практичні філософські кейси).
6. Рубрикатор (матриця) оцінювання (чіткі критерії нарахування балів за поточну роботу, СРС та екзамен у 100-бальній шкалі з переведенням у шкалу ЄКТС).

10. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА КРИТЕРІЇ НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Оцінювання навчальних досягнень слухачів здійснюється за наскрізною 100-бальною системою протягом усього курсу (одного семестру). Система розроблена відповідно до вимог організації освітнього процесу в ЗПО «ДПТК» та враховує специфіку підготовки фахівців з прикладної механіки (зварювального виробництва), зокрема обов'язкове застосування trauma-informed (обізнаного з травмою) підходу при роботі з ветеранами та особами, які постраждали від війни.

Підсумкова оцінка (диференційований залік) є сумою балів, набраних за поточну роботу протягом семестру (семінарські/практичні та самостійні роботи) та результатів складання підсумкових модульних контролів наприкінці кожного з чотирьох модулів.

10.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Форма контролю	Період / Види навчальної роботи	Макс. бал
Модуль 1	Основи теорії держави і права та конституційного ладу України	25
	– Робота на семінарському/практичному занятті (1 заняття, макс. 5 бал.)	5
	– Виконання завдань самостійної роботи та аналіз першоджерел (макс. 10 бал.)	10
	– Підсумковий контроль (тестування) за Модулем 1	10
Модуль 2	Публічне право в умовах виробничої діяльності	25
	– Робота на семінарських/практичних заняттях (2 заняття, макс. по 5 бал.)	10
	– Виконання завдань самостійної роботи та правовий фактчекінг (макс. 5 бал.)	5
	– Підсумковий контроль (тестування) за Модулем 2	10
Модуль 3	Приватне право та захист інтелектуальної власності	25
	– Робота на семінарському/практичному занятті (1 заняття, макс. 5 бал.)	5
	– Виконання завдань самостійної роботи (есе / розв'язання дилеми, макс. 10 бал.)	10
	– Підсумковий контроль (тестування) за Модулем 3	10
Модуль 4	Трудове право та правове регулювання охорони праці	25
	– Робота на семінарських/практичних заняттях (2 заняття, макс. по 5 бал.)	10
	– Виконання завдань самостійної роботи (розв'язання виробничих кейсів, макс. 5 бал.)	5
	– Підсумковий контроль (тестування) за Модулем 4	10
УСЬОГО ЗА КУРС	Накопичувальна сума балів за всіма видами навчальної діяльності (Диференційований залік)	100

10.2 РУБРИКАТОР ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУХАЧІВ

10.2.1. ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НА СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТТЯХ

Максимальна кількість балів за курс складає 30 балів (відповідно до кількості практичних занять: 6 занять із максимальним оцінюванням до 5 балів за кожне). Оцінюванню підлягає активність здобувачів освіти на заняттях усіх чотирьох модулів.

Кількість балів (за 1 заняття)	Дескриптор (критерії досягнення)
--------------------------------	----------------------------------

5 балів (Високий рівень)	Здобувач активно бере участь у дискусії, глибоко володіє нормативно-правовим матеріалом. Вільно оперує юридичними та технічними поняттями, вміло пов'язує правові процеси з майбутньою професією в галузі прикладної механіки та власним виробничим/життєвим досвідом. Демонструє розвинене критичне мислення та аргументовано захищає власну позицію.
3–4 бали (Середній рівень)	Здобувач володіє базовим матеріалом теми та правильно відповідає на запитання викладача. Проте відповідь має переважно репродуктивний характер (переказ конспекту або кодексу), глибокий самостійний аналіз виробничо-правових кейсів відсутній, слухач не ініціює обговорення самостійно.
0–2 бали (Низький рівень)	Слухач не готовий до заняття, слабо орієнтується в законодавстві, або без об'єктивних причин відмовляється виконувати завдання.
Trauma-Informed підхід (Особлива умова)	Якщо заняття стосується чутливих тем (виробничий травматизм, незаконні звільнення, техногенні катастрофи, експлуатація), відмова слухача-ветерана чи особи, яка постраждала від війни, відповідати усно НЕ штрафується нулем балів. Викладач зобов'язаний запропонувати альтернативне завдання (письмовий аналіз) або змінити вектор обговорення на нейтральну технічну площину.

10.2.2. ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧА (СРС)

Максимальна кількість балів за курс складає 30 балів. Залежно від модуля, СРС оцінюється у 5 або 10 балів. Форми СРС: робота з нормативними першоджерелами, юридичний фактчекінг, підготовка есе та розв'язання виробничо-правових кейсів.

Рівень виконання	Бали (якщо макс. 10)	Бали (якщо макс. 5)	Дескриптор (критерії досягнення)
Відмінно (90–100%)	9–10	5	Самостійне та глибоке розкриття теми. Логічний виклад матеріалу, наявність власних обґрунтованих висновків із посиланням на конкретні статті законів та нормативних актів. Повна відсутність академічного плагіату. Дотримання встановлених дедлайнів.
Добре / Задовільно (60–89%)	6–8	3–4	Тема розкрита, завдання виконано, але аналіз має поверхневий або переважно описовий характер без заглиблення в інженерну специфіку. Висновки є шаблонними. Наявні незначні помилки у правовій термінології чи оформленні.
Незадовільно (Менше 60%)	0–5	0–2	Робота містить значний відсоток запозичень без належного осмислення (академічний плагіат, просте копіювання текстів кодексів з мережі). Відсутні самостійні висновки. Завдання виконано формально або з грубим

			порушенням термінів здачі без поважної причини.
--	--	--	---

10.2.3. ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ДО МОДУЛІВ №1–4

Максимальна кількість балів за кожен модульний контроль становить 10 балів (загалом за 4 модулі — 40 балів). Контроль проводиться у формі підсумкового тестування (в системі LMS) та/або експрес-розв'язання практичної дилеми наприкінці кожного модуля.

Кількість балів (за 1 модуль)	Відсоток правильних відповідей	Критерії досягнення
9–10 балів	90%–100%	Відмінне володіння навчальним матеріалом, безпомилкове виконання тестових та практичних завдань, глибоке розуміння нормативно-правового та інженерного контексту.
7–8 балів	75%–89%	Добре розуміння матеріалу та виконання завдань. Здобувач допускає незначні неточності у складних теоретичних питаннях або кваліфікації правопорушень.
6 балів	60%–74%	Базовий рівень засвоєння матеріалу. Знання мають фрагментарний характер, проте є достатніми для успішного проходження підсумкового контролю модуля.
0–5 балів	Менше 60%	Матеріал модуля не засвоєно. Здобувач плутає базові поняття (наприклад, адміністративну та кримінальну відповідальність), дає переважно неправильні відповіді на тестові завдання.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вибір методів навчання для дисципліни «Основи правознавства та академічної доброчесності» базується на органічному поєднанні академічної юридичної теорії із практичною спрямованістю на підготовку фахівців у сфері прикладної механіки та зварювального виробництва. Наявність в інтегрованих навчальних групах здобувачів різного віку та досвіду вимагає гнучкості й обов'язкового застосування trauma-informed (обізнаного з травмою) підходу для забезпечення психологічної безпеки учасників освітнього процесу.

11.1. Інтерактивні та цифрові методи

- **Проблемна лекція з елементами мікронавчання:** Виклад теоретичного нормативно-правового матеріалу розбивається на логічні блоки з акцентом на безпосередній зв'язок законодавства з інженерною та виробничою практикою.
- **Сократівський діалог та правові дебати:** Залучення здобувачів до аргументованого обговорення етико-правових дилем (наприклад, межі адміністративної відповідальності майстра, проблеми академічного плагіату чи конфлікт між безпекою праці та наказом керівництва).
- **Візуалізація та розбір прецедентів:** Використання структурних блок-схем, алгоритмів правових дій та розбору реальних судових чи адміністративних справ для ілюстрації механізмів дії законів на машинобудівних підприємствах.

11.2. Практично-орієнтовані методи (інженерно-правовий профіль)

- **Метод аналізу виробничо-правових кейсів (Case-study):** Дослідження реальних ситуацій (трудові спори, порушення екологічних нормативів, захист інтелектуальної власності) з оцінкою їх юридичних наслідків та пошуком легальних інженерно-управлінських рішень.

- **Юридичний фактчекінг та критичний аналіз джерел:** Практична робота з нормативно-правовими актами (КЗпП, ЦКУ, КУпАП), перевірка легітимності локальних наказів, виявлення маніпуляцій чи упереджень у трактуванні трудових прав працівників.
- **Метод творчих проєктів (CPC):** Підготовка аналітичних есе, розробка корпоративних протоколів безпеки та матеріалів щодо принципів сталого розвитку і соціальної відповідальності.

11.3. Інклюзивний та Trauma-Informed підхід (безпечне середовище)

- **Правило «Стоп-слова» у дискусіях:** Жорстка модерація обговорень чутливих тем (виробничий травматизм, незаконна експлуатація, мобінг, техногенні катастрофи). Будь-який здобувач має право відмовитися від усної участі без пояснення причин та без зниження бала.
- **Гнучкість форм звітності:** Можливість замінити усну презентацію чи дискусію на практичному занятті альтернативним письмовим аналізом правової норми або вирішенням кейсу.
- **Валідація життєвого досвіду:** Повага до досвіду слухачів-ветеранів та осіб, які постраждали від війни, розгляд їхнього загостреного почуття справедливості та стресостійкості як важливого елементу формування професійної правосвідомості фахівця.

11.4. Методи самостійної та дистанційної роботи

- **Асинхронне навчання (LMS):** Використання платформ дистанційного доступу до навчальних матеріалів, актуальних кодексів, шаблонів договорів, інтерактивних схем та електронних конспектів.
- **Індивідуалізований темп:** Гнучке управління дедлайнами виконання самостійних завдань для здобувачів, які поєднують навчання з лікуванням, реабілітацією чи безпосередньою виробничою діяльністю.

12. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика вивчення дисципліни ґрунтується на принципах академічної доброчесності, взаємоповаги, інклюзивності, прозорості критеріїв оцінювання та створення безпечного освітнього середовища.

- **Trauma-Informed підхід та психологічна безпека:** Забезпечення умов для комфортного навчання здобувачів, зокрема ветеранів та осіб, які постраждали від наслідків війни. Дія правила «Стоп-слова» під час обговорення чутливих правових та етичних тем (виробничий травматизм, незаконні звільнення, трудова експлуатація, мобінг на робочому місці, екологічні та техногенні катастрофи), право на вільний вихід з аудиторії для стабілізації стану та гнучкість формату звітності.
- **Етика спілкування та інклюзивне середовище:** Нульова толерантність до будь-яких проявів дискримінації, булінгу чи упередженого ставлення. Взаємоповага, толерантність до альтернативних думок і валідація практичного (виробничого та бойового) досвіду учасників освітнього процесу.
- **Академічна доброчесність:** Оскільки ця тема є профільною для курсу, вимагається суворе дотримання норм академічної етики під час виконання самостійних робіт, есе та розв'язання практичних кейсів. Неприпустимість плагіату, фабрикації даних чи списування. Використання систем штучного інтелекту дозволяється виключно як допоміжного інструменту для пошуку правової інформації чи фактчекінгу, але не для створення фінального тексту робіт чи рішень здобувача.
- **Політика відвідування та асинхронного відпрацювання:** Пропуски занять через поважні причини (стан здоров'я, реабілітація, виробнича необхідність) не тягнуть за собою штрафних санкцій. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущений нормативно-правовий матеріал в асинхронному форматі за допомогою платформ дистанційного навчання (LMS).
- **Політика щодо дедлайнів:** Установлюються чіткі терміни здачі завдань, проте передбачена можливість індивідуального подовження дедлайнів за умови завчасного попередження викладача та наявності об'єктивних обставин.

13. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ)

Перелік питань формується з урахуванням специфіки підготовки фахових молодших бакалаврів за спеціальністю G9 «Прикладна механіка» (ОПП «Зварювальне виробництво») та складається з трьох концептуальних блоків. Перший блок спрямований на перевірку теоретичних знань з публічного права. Другий блок орієнтований на специфіку приватного, трудового права, захисту інтелектуальної власності та академічної доброчесності. Третій блок містить практичний кейс (виробничо-правову чи етичну дилему), розв'язання якого вимагає застосування нормативної бази до реалій зварювального та механообробного виробництва.

БЛОК 1. Теоретичні питання (Теорія держави і права, Конституційне, Адміністративне, Екологічне та Фінансове право)

1. Походження держави та права: сутність, ознаки та функції в демократичному суспільстві.
2. Конституція України як Основний Закон держави: юридичні властивості та верховенство права.
3. Основи конституційного ладу України та принцип поділу державної влади.
4. Система конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.
5. Гарантії реалізації прав людини. Механізми захисту прав: національні та міжнародні.
6. Конституційне право на безпечні умови праці (ст. 43) та право на повагу до гідності (ст. 28) як базис створення Trauma-Informed середовища на виробництві.
7. Адміністративне правопорушення на виробництві: поняття, ознаки та склад.
8. Адміністративна відповідальність посадових осіб (майстрів, технологів) за порушення правил техніки безпеки та пожежної безпеки під час зварювальних робіт.
9. Екологічне право України. Правове регулювання охорони довкілля на підприємствах прикладної механіки.
10. Екологічна безпека зварювального виробництва: відповідальність за порушення правил утилізації відходів (зварювальних аерозолів, шлаків, відпрацьованих мастил).
11. Основи фінансового та податкового права. Система оподаткування суб'єктів господарювання.
12. Податкова звітність підприємства та відповідальність за ухилення від сплати податків (зокрема ЄСВ та ВЗ).

БЛОК 2. Практично-професійні питання (Цивільне, Господарське, Трудове право, Інтелектуальна власність та Академічна доброчесність)

13. Цивільне право України: правоздатність та дієздатність фізичних і юридичних осіб.
14. Право власності: зміст, підстави набуття, припинення та механізми захисту.
15. Господарське право: організаційно-правові форми підприємств (ТОВ, АТ) у галузі прикладної механіки.
16. Господарські договори у промисловості (договір підряду, поставки обладнання): істотні умови та порядок укладання.
17. Поняття та умови виконання зобов'язань. Забезпечення виконання зобов'язань та форс-мажор.
18. Трудове право України. Трудовий договір: поняття, види, порядок укладання та розірвання. Відмінність трудового договору від цивільно-правового (ЦПД).
19. Регулювання робочого часу та часу відпочинку. Порядок залучення до надурочних робіт на промисловому підприємстві.
20. Трудова дисципліна та матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Межі матеріальної відповідальності працівника за зіпсоване обладнання.
21. Нормативно-правова база охорони праці. Обов'язки роботодавця та працівника під час виконання робіт із підвищеною небезпекою (зварювання під тиском, газове зварювання).
22. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві. Право на відмову від дорученої роботи, що загрожує життю.
23. Право інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти авторського права і права промислової власності.

24. Патентування в прикладній механіці: захист винаходів, корисних моделей, нових конструкцій та технологій зварювання. "Службовий винахід" та комерційна таємниця (Ноу-хау).
25. Академічна доброчесність: визначення, фундаментальні цінності та нормативно-правове регулювання.
26. Види порушень академічної доброчесності: плагіат, фабрикація, фальсифікація. Ризики використання плагіату (наприклад, крадених CAD-моделей або кодів для ЧПК) у реальному проєктуванні.
27. Професійна етика інженера. Корпоративна соціальна відповідальність та інститут викривачів (whistleblowing) на підприємстві.

БЛОК 3. Розв'язання виробничо-правової або етичної дилеми (Професійні кейси для спеціальності G9 «Прикладна механіка»)

28. **Кейс «Прихований брак зварного шва та економічна доцільність»:** Ви працюєте контролером якості на заводі металоконструкцій. Ультразвукова дефектоскопія виявила критичні мікротріщини у зварному шві несучої балки. Керівництво наполягає на фальсифікації протоколу випробувань, щоб вчасно здати об'єкт і не платити неустойку за договором. *Завдання:* З точки зору цивільної та кримінальної відповідальності, а також інженерної етики, запропонуйте правовий алгоритм дій працівника-викривача (whistleblower) для запобігання техногенній аварії.
29. **Кейс «Трудові відносини та безпека: Надурочні зварювальні роботи»:** Через відставання від графіка начальник цеху усно наказує бригаді зварювальників залишитися на 5 годин після зміни та вийти в неділю. Офіційного наказу по підприємству не видано. *Завдання:* Спираючись на норми Кодексу законів про працю (робочий час, надурочні роботи, час відпочинку), доведіть незаконність дій керівника. Застосовуючи Trauma-Informed підхід, опишіть психологічні ризики такого рішення для колективу та запропонуйте механізм правового захисту.
30. **Кейс «Інтелектуальна власність та академічна доброчесність у проєктуванні»:** Інженер-технолог під час розробки технологічного процесу зварювання плавленням привласнив креслення та розрахунки свого колеги, змінивши лише титульний аркуш, та подав їх як раціоналізаторську пропозицію для отримання особистої премії. *Завдання:* Дайте правову та етичну кваліфікацію цим діям. Які наслідки чекають на працівника згідно із законодавством про захист інтелектуальної власності та нормами академічної/професійної доброчесності?
31. **Кейс «Екологічна безвідповідальність виробництва»:** На підприємстві зламалася система фільтрації зварювальних аерозолів та очищення технічних вод. Директор віддає наказ тимчасово виводити токсичні гази безпосередньо в атмосферу та зливати відходи у міську каналізацію, щоб уникнути простою. *Завдання:* Використовуючи норми екологічного та адміністративного права, класифікуйте це правопорушення. Опишіть можливі юридичні санкції для посадової особи та підприємства. Запропонуйте правовий алгоритм відмови працівників працювати у шкідливих умовах.

14. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ, МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Діагностика успішності навчання здобувачів фахової передвищої освіти здійснюється шляхом поєднання традиційних правових методів перевірки знань із розв'язанням практичних спеціалізованих завдань галузевого машинобудування (зокрема зварювального виробництва). Організація контролю в ЗПО «ДПТК» суворо спирається на принципи інклюзивності та педагогіки, обізнаної з травмою (trauma-informed підхід), що є критично важливим для безпечної та ефективної роботи в інтегрованих групах (молодь, ветерани, особи з бойовим досвідом). Діагностика здійснюється на поточному, модульному та підсумковому рівнях.

14.1. Засоби діагностики успішності навчання

- **Комп'ютерне тестування (LMS Moodle / Google Classroom):**
 - *Призначення:* перевірка знань базової юридичної термінології, структури Конституції України, кодексів, нормативної бази охорони праці та законодавства у сфері академічної доброчесності.

- *Адаптація:* тести мають обмежений час виконання, але для здобувачів освіти, що потребують додаткового часу через особливості лікування чи реабілітації, тривалість сесії тестування збільшується згідно з індивідуальним графіком.
- **Оцінювання виробничо-правових та етичних кейсів (Case-based learning):**
 - *Призначення:* діагностика здатності застосовувати норми трудового, екологічного, господарського права та принципи професійної етики під час вирішення типових спеціалізованих задач механічної обробки, зварювання, експлуатації та ремонту устаткування. Оцінюється здатність знаходити легальні алгоритми виходу з виробничих конфліктів.
- **Аналітичні есе та юридичний фактчекінг (CPC):**
 - *Призначення:* оцінка логіки викладу, навичок правової аргументації, вміння знаходити, критично аналізувати й використовувати нормативно-правову інформацію для протидії маніпуляціям (ІПСО) чи корпоративному тиску.
- **Спостереження за активністю на практичних заняттях:**
 - *Призначення:* оцінка рівня правової культури, вміння вести аргументовану дискусію, оперувати статтями законів та етично взаємодіяти у професійному середовищі.

14.2. Методичне забезпечення дисципліни

Для якісної правової та гуманітарної підготовки фахівців з прикладної механіки розроблено такий комплекс навчально-методичних матеріалів:

- **Навчально-методичні матеріали:** Електронний конспект лекцій з курсу «Основи правознавства та академічної доброчесності», скомпільований у форматі мікронавчання. Збірка професійних кейсів та дилем «Правовий довідник фахівця зі зварювального виробництва». Глосарій базових юридичних понять.
- **Інструменти Trauma-Informed забезпечення:** Карти вибору завдань, що дозволяють здобувачу обирати між усною доповіддю та письмовим аналізом правової норми, мінімізуючи стресові фактори перевірки. Покрокові інструкції з інформаційної гігієни для проведення юридичного фактчекінгу.
- **Технічне та програмне забезпечення:** Платформи дистанційного навчання (LMS), корпоративні системи комунікації для безпечного асинхронного консультування. Доступ до актуальної бази національного законодавства (zakon.rada.gov.ua) та електронних систем перевірки текстів і технічної документації на академічний плагіат.

14.3. Критерії оцінювання

Усі детальні критерії оцінювання (дескриптори досягнення результатів) та матриця розподілу балів за поточну роботу, CPC і підсумкові модульні контролі наведені у Розділі 10 («Система оцінювання та критерії нарахування балів») цієї робочої програми.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою і фокусується не на механічному заучуванні статей законів, а на здатності здобувачів:

- Розуміти правові механізми захисту своїх прав та свобод, а також закономірності функціонування правової держави.
- Формувати обґрунтовані юридичні судження та усвідомлювати юридичну, соціальну і моральну відповідальність за результати своєї інженерної та виробничої діяльності.
- Переносити правові (зокрема норми охорони праці, екологічного права та захисту інтелектуальної власності) та етичні принципи на реалії проектування, виробництва, виготовлення зварних конструкцій та обслуговування технологічного устаткування.

15. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ (ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧІВ)

Індивідуальні завдання для самостійної роботи (CPC) розроблені з глибоким урахуванням профілю спеціальності G9 «Прикладна механіка» (ОПП «Зварювальне виробництво») та сучасних правових і технологічних вимог до фахівців галузі. Вони спрямовані на практичне застосування нормативно-правового інструментарію та етичних принципів до реальних умов виробництва, проектування зварних конструкцій, експлуатації техніки та організації безпечного робочого простору.

Враховуючи особливості контингенту (наявність в аудиторіях молоді, ветеранів та учасників бойових дій), самостійна робота базується на принципах навчання дорослих (андрагогіки) та

trauma-informed (обізнаного з травмою) підходу. Здобувачі фахової передвищої освіти самостійно обирають конкретні теми та практичні кейси з кожної категорії відповідно до власних професійних інтересів (наприклад, конструювання, металообробка, контроль якості зварювання) та рівня психологічного комфорту.

Загальний обсяг самостійної роботи становить 54 години, які розподілені між практичними завданнями та підготовкою до підсумкових модульних контролів.

НАПРЯМ 1: РОБОТА З ПЕРШОДЖЕРЕЛАМИ (НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМИ АКТАМИ) ТА АНАЛІТИЧНЕ КОНСПЕКТУВАННЯ

Цей блок спрямований на глибоке опрацювання фундаментальних правових текстів, кодексів та законів із подальшою їхньою безпосередньою екстраполяцією на інженерну практику зварювального виробництва. Форма звітності: складання розгорнутого аналітичного конспекту (таблиці, структурно-логічні схеми, тези).

Завдання на вибір (необхідно опрацювати мінімум 2 джерела):

- **Конституційне право та гарантії безпеки:** Опрацювати Розділ II Конституції України («Права, свободи та обов'язки людини і громадянина»). **Практична проєкція:** Проаналізувати механізми реалізації права на належні, безпечні і здорові умови праці (ст. 43) в умовах зварювального чи механообробного цеху. Розробити схему взаємодії інженера з державними контролюючими органами у разі порушення цих конституційних прав з боку роботодавця.
- **Законодавство про академічну доброчесність у технічній сфері:** Опрацювати статтю 42 Закону України «Про освіту» та відповідні положення Закону «Про фахову передвищу освіту». **Практична проєкція:** Скласти деталізовану пам'ятку-чекліст для студентів інженерних спеціальностей щодо уникнення плагіату, фабрикації розрахункових даних та фальсифікації результатів під час написання курсових проєктів з дисциплін «Технічна механіка» або «Зварні конструкції».
- **Трудове право та нормування:** Опрацювати ключові норми Кодексу законів про працю (КЗпП) України щодо робочого часу, часу відпочинку та надурочних робіт. **Практична проєкція:** Скласти порівняльну таблицю прав роботодавця та гарантій працівника. Описати процедуру легального залучення бригади зварювальників до ліквідації наслідків виробничої аварії у вихідний день.
- **Право інтелектуальної власності інженера:** Опрацювати відповідні розділи Цивільного кодексу України («Право інтелектуальної власності»). **Практична проєкція:** Розробити покроковий алгоритм (дорожню карту) патентування нового технологічного процесу зварювання плавленням або модернізованого зварювального апарату. Визначити різницю між поняттями «винахід» та «корисна модель» у прикладній механіці.

НАПРЯМ 2: АНАЛІТИЧНА РОБОТА ТА ПРАВОВИЙ ФАКТЧЕКІНГ В ІНЖЕНЕРНІЙ СФЕРІ

Завдання спрямоване на розвиток аналітичних навичок, критичного мислення та вміння відрізняти об'єктивне правове знання від маніпулятивного чи псевдоправового в епоху інформаційного перенасичення. Форма звітності: презентація або письмовий звіт-фактчекінг для захисту на семінарському занятті.

Завдання на вибір (необхідно виконати 1 завдання):

- **Епістемологічний аналіз правових міфів у трудових відносинах:** Знайти у відкритих джерелах поширені міфи щодо фінансових штрафів на виробництві (наприклад, твердження, що роботодавець має право вирахувати 100% вартості зламаного інструменту із зарплати робітника). **Завдання:** Використовуючи науково-правову методологію та конкретні статті КЗпП України, відділити об'єктивні правові норми щодо матеріальної відповідальності від управлінських маніпуляцій.
- **Протидія екологічному грінвошингу (Greenwashing) та ІПСО:** Проаналізувати рекламні матеріали великих промислових заводів щодо їхнього "безвідходного та екологічно чистого металургійного або зварювального виробництва". **Завдання:** Здійснити юридичний розбір цих заяв, зіставивши їх із реальними нормативними

вимогами екологічного законодавства України щодо утилізації відпрацьованих шлаків та зварювальних аерозолів, довівши наявність маніпуляцій.

- **Аналіз межі між реверс-інжинірингом та крадіжкою інтелектуальної власності:** Знайти приклади судових спорів щодо копіювання конструкцій машин чи технологічного устаткування. **Завдання:** Спираючись на законодавство про захист промислової власності, провести юридичний фактчекінг ситуації: де проходить правова межа між законним зворотним проєктуванням для дослідження та незаконним плагіатом (порушенням патентних прав).

НАПРЯМ 3: ПІДГОТОВКА АНАЛІТИЧНИХ ЕСЕ / ЕТИКО-ПРАВОВИХ ПРОЄКТІВ

Цей блок передбачає глибокий синтез отриманих правових знань та вузькопрофільних фахових компетенцій зі спеціальності «Прикладна механіка». Форма звітності: структуроване, аргументоване есе (обсягом 3-5 сторінок формату А4) із суворим дотриманням принципів академічної доброчесності та правильним оформленням посилань на законодавство.

Теми есе на вибір:

- «Академічна доброчесність як запорука інженерної безпеки: від скопійованого креслення зварної конструкції до техногенної катастрофи».
- «Екологічний імператив у сучасному зварювальному виробництві: правові межі індустріального прогресу та відповідальність підприємства».
- «Захист інтелектуальної власності в епоху автоматизації: правовий статус розробок для верстатів із числовим програмним керуванням».
- «Професійна адаптація ветеранів у промислових колективах: правові гарантії та trauma-informed етика інженера».
- «Кримінальна та адміністративна відповідальність техніка-технолога зі зварювання: ціна фальсифікації контролю якості».

НАПРЯМ 4: РОЗВ'ЯЗАННЯ ВИРОБНИЧО-ПРАВОВИХ ТА ЕТИЧНИХ КЕЙСІВ

Практична підготовка до вирішення екзаменаційних дилем. Здобувач отримує змодельовану виробничу або етичну ситуацію, яка містить гострий конфлікт інтересів. Необхідно розробити та обґрунтувати своє рішення виключно на основі чинної нормативно-правової бази та галузевих стандартів зварювального виробництва. Форма звітності: письмовий розв'язок кейсу з детальним посиланням на статті законів, структурований за моделлю демонстрації професійних навичок **STAR** (Ситуація, Завдання, Дія, Результат).

Кейси на вибір (необхідно вирішити 2 кейси):

- **Кейс №1: «Виробнича необхідність, безпека та кримінальна відповідальність».** На підприємстві задля прискорення виконання плану начальник цеху наказує зварювальникам ігнорувати правила охорони праці під час роботи в замкнених просторах (без належної вентиляції). Ви — майстер дільниці, який виявив цей факт. **Завдання:** Використовуючи метод **STAR**, розробіть правовий алгоритм ваших дій, спираючись на Закон України «Про охорону праці» та норми Кримінального кодексу України. Складіть юридично обґрунтовану доповідну записку з описом наслідків травмування робітника.
- **Кейс №2: «Плагіат у технічній документації та патентний спір».** Ви працюєте в технічному відділі і випадково виявляєте, що ваш керівник подав на реєстрацію корисну модель (удосконалену технологію зварювання тиском), яка є точною копією дипломного проєкту вашого колишнього одногрупника. Керівник вписав себе єдиним автором. **Завдання:** Застосуйте рамку **STAR** для правової кваліфікації цих дій через призму законодавства про захист інтелектуальної власності. Опишіть юридичний шлях захисту майнових та немайнових прав справжнього автора.
- **Кейс №3: «Екологічна безвідповідальність та корпоративні санкції».** Керівництво заводу ухвалює негласне рішення про приховане зливання неочищених технічних відходів виробництва у міську каналізацію, щоб уникнути витрат на модернізацію дорогих фільтраційних установок. **Завдання:** Використовуючи метод **STAR** та норми екологічного й адміністративного права, класифікуйте правопорушення. Запропонуйте trauma-informed алгоритм дій працівника-викривача (whistleblower), який не бажає бути співучасником екологічного злочину.

- **Кейс №4: «Trauma-informed комунікація та трудові права в інклюзивному цеху».** На підприємство працевлаштовується ветеран. Через наслідки контузії він має підвищену чутливість до різких непередбачуваних звуків від штампувального обладнання і просить перевести його на тихішу ділянку контролю якості зварювання. Служба персоналу (HR) відмовляє, заявляючи, що «всі працюють в однакових умовах». **Завдання:** Формуючи відповідь за моделлю STAR, розв'яжіть конфлікт, застосовуючи норми трудового законодавства щодо гарантій ветеранів та принципи trauma-informed етики. Опишіть алгоритм деескалації конфлікту та правові зобов'язання роботодавця щодо адаптації робочого простору.